

Dansk Socialrådgiverforening

HK KOMMUNAL

SOCIALPÆDAGOGERNE

Socialministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Att.: Ellinor Colmorten

Socialfaglig Branche

c/o Socialpædagogernes
Landsforbund

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 33 96 28 00
Fax 33 96 29 96
Email: gh@sl.dk

Ref. ASA/lh
Dok.nr. 245467

26. januar 2007

Socialministeriets udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service (styrkelse af ungdomssanktionen)

Socialministeriet har i henvendelse af 15. januar 2007 bedt Socialpædagogernes Landsforbund, HK/Kommunal og Dansk Socialrådgiverforening om bemærkninger til det pågældende lovudkast om en styrkelse af ungdomssanktionen. Indholdet i lovudkastet består af bestemmelser om en målretning af handleplaner, så det sikres, at de unge kommer i gang med uddannelse eller i beskæftigelse, tilknytning af koordinator, som sikrer sammenhæng i de tre faser og holder møde med de unge, forældrene og andre relevante parter samt mulighed for at undersøge den unges person og opholdsrum på de sikrede afdelinger. Desuden beskrives initiativer om dokumentation og evaluering.

Vi mener, at de unge, der idømmes ungdomssanktion, har behov for ro, stabilitet og lang tids sammenhængende indsats fra nogle tydelige voksne, som de unge kan få tillid til og få mulighed for at danne relationer til. Det er en forudsætning for at fastholde unge i de socialpædagogiske tilbud og for det motivationsarbejde, der kan få dem ind i en positiv udvikling. Ungdomssanktionen har efter vores opfattelse grundlæggende haft svært ved at leve op til disse krav blandt andet på grund af den lidt vilkårlige brug af lukket regi i den indledende fase, på grund af brud mellem de forskellige faser og endelig fordi kommunens forpligtelse til at fortsætte indsatsen i fase tre og især i det efterfølgende efterværn er for svag. Vi er derfor enige i at styrke ungdomssanktionen med hensyn til sammenhæng og kontinuitet. Vi håber, at især en koordinator kan være med til at styrke sanktionens svageste punkt. Vi beklager imidlertid, at der ikke er overvejelser om selve foranstaltningens grundstruktur. Vi kan godt være i tvivl om, hvor langt man kan komme med en ny person byg-

”ovenpå” sanktionen og med endnu en udbygning af handleplanerne med nye elementer. Efter vores opfattelse er det afgørende for succes i arbejdet med de unge et godt og stabilt socialpædagogisk arbejde på anbringelsesstederne og en styrkelse af fase tre og det efterfølgende efterværn. Det er desværre de punkter, hvor forslaget er svagest.

Vi er enige i, at der skal ske en målretning af handleplanerne for de pågældende unge, så der bliver fokus på uddannelse eller beskæftigelse. Samtidig mener vi, at også udvikling af de unges personlige og sociale kompetencer er af stor betydning for et godt udfald af indsatsen, og at det skal sikres i handleplanen. Samtidig er det helt centralt, at der tages udgangspunkt i den enkelte unges individuelle behov. I bemærkningerne i lovudkastet om denne målretning angives det, at ”Specielt i forhold til unge i ungdomssanktionen er det bl.a. særlig relevant i forhold til sundhedsforhold at være opmærksom på unge med psykiske problemer og problemer med misbrug, og tage højde for en evt. behandling af dette i handleplanen”. Her bør det også nævnes, at der skal være særlig opmærksomhed på unge med et lavt IQ. Det er vores opfattelse, at der er unge med svag begavelse, som idømmes ungdomssanktion, hvor der i stedet var brug for en anden indsats. Hvis unge har sådanne særlige vanskeligheder som de nævnte, bør det afspejle sig i de tilbud, som foreslås for de pågældende. Det er for ofte ikke tilfældet i dag. Efter vores opfattelse bør udredningen, forberedelserne af handleplanen og en psykologisk undersøgelse påbegyndes i varetægtperioden, og det bør markeres klart i lovudkastet. Samtidig skal vigtigheden af, at forældrene inddrages, understreges stærkt.

De hidtidige erfaringer fra ungdomssanktionen viser blandt andet, at der mangler sammenhæng mellem de tre faser. Her er den foreslåede koordinator i lovudkastet en mulighed for, at der bliver etableret et bindeled og en brobygger mellem faserne i et forsøg på, at ungdomssanktionen kommer til at virke som en samlet indsats. Koordinatoren bør også arbejde på at styrke den unges netværk, på at få den unge til at forblive i det socialpædagogiske forløb og i øvrigt give den unge støtte. Det er i den forbindelse helt afgørende, at koordinatoren både er en person, den unge har tillid til, og at vedkommende er i stand til at få de forskellige parter til at arbejde sammen. Det indebærer også, at der skal være mulighed for, at den unge kan få en anden koordinator end den, der er udpeget i første omgang, f.eks. hvis forholdet mellem koordinator og den unge af en eller anden grund kommer til at udvikle sig skævt. Der er ikke i lovforslaget nævnt noget om tidsforbrug for koordinatoren, men det er indlysende, at det ikke er muligt at varetage de beskrevne funktioner, uden at der er afsat den tilstrækkelige tid til opgaverne. Det bør fremgå tydeligt af forslaget.

Koordinatorerne skal ikke lave det samme som sagsbehandlerne, men de skal arbejde tæt sammen som nævnt i forslaget bemærkninger. Vi mener i den forbindelse, at forslaget helt mangler at forholde sig til, hvad der er behov for i kommunerne for at få ungdomssanktionen til at fungere. Herunder tiltag i forvaltningen, der kan sikre ressourcer, kontinuitet og fokusering på ungdomssanktionens særlige problemstillinger. Forslaget bygger meget på, at etablering af koordinatoren "udenfor" kommunen kan løse problemerne, og der er ikke noget i forslaget, der kan medvirke til at fastholde kommunerne på, at der i forvaltningsarbejdet skal være kvalitet, stabilitet og de nødvendige kompetencer i forhold til ungdomssanktionen. Herunder for eksempel grænser for, hvor mange sager den enkelte sagsbehandler skal varetage, hvis arbejdet skal kunne udføres kvalificeret. En ny, ekstern person kan ikke løse problemer, hvis det blandt andet skyldes overbelastning og urimelige arbejdsvilkår for de sagsbehandlere, der i sidste instans skal have overblik over, hvad der foregår i det enkelte forløb og være sagsstyrende.

Det bliver ikke – for nu at udtrykke det mildt - nogen ukompliceret rolle at være koordinator. Derfor bør der løbende være opmærksomhed på, hvordan det i praksis kommer til at fungere. I den forbindelse skal det nævnes, at vi er meget enige i det forslag, der omtales i de almindelige bemærkninger under afsnit 4.4, hvorefter der nedsættes en følgegruppe blandt andet bestående af praktikere, der løbende skal følge ungdomssanktionen (og andre indsatser for unge kriminelle), så der kan udveksles erfaringer og foretages justeringer undervejs, hvis der bliver behov for det. Her er det oplagt, at gruppen blandt andet løbende vurderer, hvordan bestemmelserne om koordinatoren i praksis bliver udmøntet, og hvilke barrierer der eventuelt er for, at der kan arbejdes kvalificeret med denne særlige opgave. I den forbindelse er vi opmærksomme på, at der planlægges en særlig evaluering to år efter lovens ikrafttræden. Denne evaluering må imidlertid ikke stå i vejen for, at følgegruppen også beskæftiger sig med, hvordan det kommer til at gå i praksis med de kommende koordinatører.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at en handleplan også kan indeholde en beskrivelse af den støtte, den unge skal have efter tredje fase, altså en beskrivelse af et eventuelt efterværn efter det 18. år. At efterværn i henhold til lov om social service i denne sammenhæng ligger efter fase tre bør efter vores opfattelse understreges yderligere, idet der er erfaringer for, at kommuner opfatter selve fase tre som efterværn. Det bør i den forbindelse overvejes at gøre det til et krav, at der i handleplanen for den unge er en egentlig stillingtagen til efterværn efter fase tre. Endvidere bør koordinatoren for den enkelte unge kunne "følge med" i forbindelse med et efterværn.

I rapporten fra socialministerens ekspertgruppe om ungdomssanktionen blev det blandt andet fremhævet, at der af hensyn til motivationen hos den unge og sammenhængen i indsatsen bør arbejdes med at fremskaffe et velegnet anbringelsessted i fase to, så snart indstillingen til en ungdomssanktion foreligger. Det blev endvidere anbefalet, at der stilles særlige krav til de anbringelsessteder, som arbejder med unge kriminelle som målgruppe, og at det kan ske ved at opstille særlige godkendelseskriterier. Det er vi meget enige i, og vi vil stærkt anbefale, at det indgår i forbindelse med dette lovforslag i form af en bemyndigelse til socialministeren. I givet fald vil vi anbefale, at de særlige kriterier fastsættes i samarbejde med praktikere på området. Endelig skal vi understrege vigtigheden af, at anbringelsessteder for unge kriminelle består af små enheder, så der i videst muligt omfang kan tages udgangspunkt i, hvad den enkelte unge har brug for.

I rapporten fra ekspertgruppen blev der anbefalet etablering af en særlig efter- eller specialistuddannelse for ansatte uddannede pædagoger samt en merituddannelse til ansatte uden pædagogisk uddannelse, der beskæftiger sig med kriminelle unge på anbringelsessteder. Vi mener, at et sådant mere generelt uddannelsesinitiativ vil kunne medvirke til et betydeligt løft i arbejdet på dette særlige område.

Vedrørende de foreslåede bestemmelser i § 123a om undersøgelse af barnet, den unge og opholdsrum på de sikrede afdelinger skal vi bemærke, at begrebet "ordensbestemmelser" optræder i § 123a, stk. 1 og stk. 2, uden at det i bemærkningerne i lovudkastet nærmere er forklaret, hvad der menes med det, så formuleringen fremstår løs og upræcis. Efter vores opfattelse skal den pågældende undersøgelse kun kunne gennemføres af sikkerhedshensyn. Endvidere bør det være en betingelse i § 123a, stk.2, at der er tale om en begrundet konkret mistanke.

Det fremgår af § 123, stk. 3, at "Undersøgelse af, hvilke effekter barnet eller den unge har i sin besiddelse på sin person, må kun undtagelsesvis foretages og overværes af personer af andet køn end den unge". Det bør ændres, så en sådan undersøgelse aldrig kan foretages og overværes af en person af andet køn end den unge. Endelig skal det understreges, at reglerne om legemsbesigtigelse kun skal kunne anvendes i de ekstraordinære situationer, hvor der vurderes at være fare på færde og af hensyn til såvel de unges som medarbejdernes sikkerhed, og at bestemmelsen ikke må omfatte egentlig kropsvisitation. Det er i øvrigt vigtigt, at den bekendtgørelse, der skal udmønte reglerne om undersøgelse, kommer hurtigt efter lovens vedtagelse, så institutionerne ikke skal vente længe uden klare regler, som det for eksempel skete med frihedsbekendtgørelsen fra Justitsministeriet.

Til slut vil vi fremhæve det initiativ, som fremgår af afsnit 4.2 i de almindelige bemærkninger – udarbejdelse af en håndbog om ungdomssanktionsforløbet. Der er en række problemstillinger i forbindelse med ungdomssanktionen, hvor det sandsynligvis ikke hjælper med nye eller reviderede lovbestemmelser, men derimod om udvikling af god praksis. Det kan - for blot at nævne et par eksempler - handle om samarbejdet mellem de sikrede afdelinger og anbringelsesstederne i fase to og om en stærkt tiltrængt kvalificering af fase tre, der i dag fungerer svagt. Vi hilser på denne baggrund en sådan håndbog velkommen, og vi forventer, at den udarbejdes med inddragelse af praktikere, der har erfaringer med ungdomssanktionen.

Endelig vil vi benytte lejligheden til at foreslå, at der foretages en undersøgelse af, hvordan § 140, stk. 4 i lov om social service i praksis fungerer. Efter bestemmelsen skal en kommune udarbejde en foreløbig handleplan senest syv dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet begået af en ung under 18 år.

Venlig hilsen

Henning Breinholt
formand
Dansk Socialrådgiverforening

Benny Andersen
forbunds næstformand
Socialpædagogernes
Landsforbund

Per Støve
formand
Socialpolitisk Udvalg
HK/Kommunal